

3

4

5

331.19

Am. No.

সীতা

(নাটিকা)

শ্ৰীকৰুণাধৰ বৰুৱা

—:—

প্ৰথম তাউৰণ।

আহাৰ, ১৮৫৯।

সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত।

যোৰহাট, অসম।

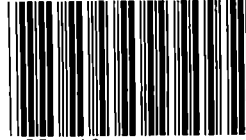
প্ৰকাশক—লিখক
যোৰহাট, অসম।

—এই কিতাপৰ মূল্য—

১০

চাৰি অনা।

331.19

যোৰহাটৰ দৰ্পণ প্ৰেচত
শ্ৰীনিত্যানন্দ শৰ্ম্মাৰ দ্বাৰা ছপা
কৰা হ'ল।

নিবেদন ।

এই সৰু নাটকখন বাইজৰ আগলৈ সন্মানেৰে আগ বঢ়োৱা হ'ল। সীতাৰ আখ্যান লৈ অসমীয়া, অনা-অসমীয়া কেবাখনো নাটক, কিতাপ আদি আছে। লিখকৰ অভিপ্ৰায় নথকাটো, বুজিব নোৱাৰাত, তাৰ কোনোবা খনৰ যদি কিবা ছাঁ ইয়াত পৰিছে, সেই দোষ মাৰ্জনীয়।
ইতি, যোৰহাট ২১।১।৩৭

বিনীত

লিখক :

চবিত্রালী ।

বাম, লক্ষণ, ভবত, শক্র,
 লব, কুল,

হুশ্রুখ, প্রহরী, বৈতালিক,
 বায়িকি, বশিষ্ঠ,
 শিষ্য, সৈন্য, প্রজা আদি ।

সীতা, নিবেদিতা,
 বহুমতী, রাজপুত্র-বাসিনীসকল ।

উৎসৰ্গা

—*❁*—

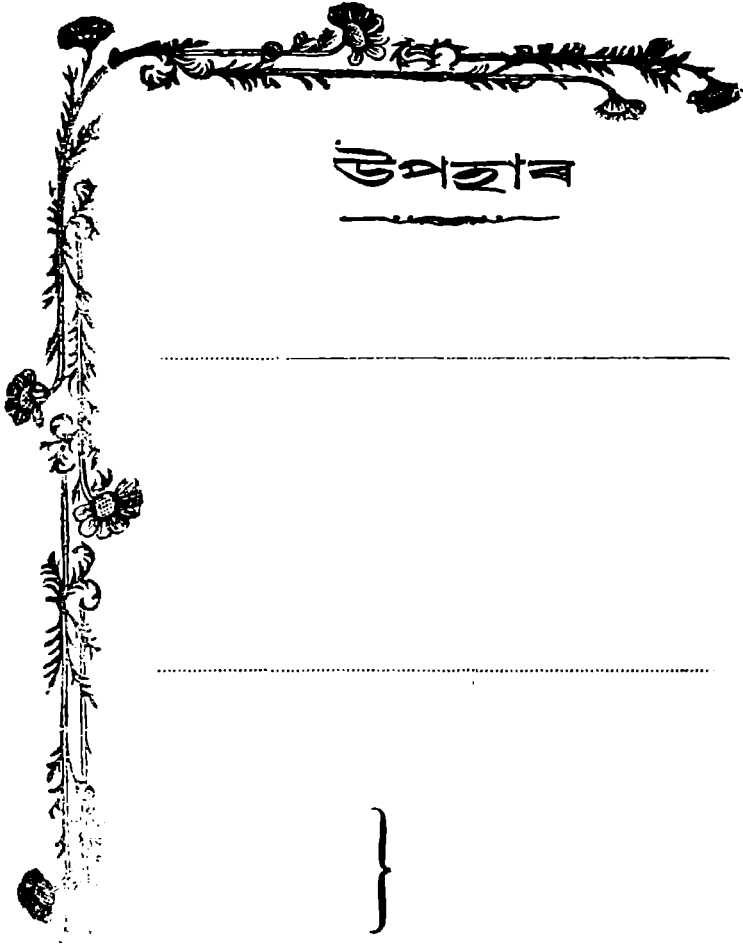
ঔ মম ব্ৰতে তে হৃদয়ং দধামি মম চিত্তমনুচিত্তম্ তেহস্ত
মম বাচমেকমনা জুবস্ব প্ৰজাপতি স্বা নিযুনক্তু মহম্ ॥১॥

কল্যাণীয়া
শ্ৰীমতী নিৰ্মলা দেবীৰ
হাতত ।

মোৰ জীৱনৰ লক্ষ্য, ব্ৰতত
তোমাৰো হৃদয় মিলক সতত
চিত্তে বাক্যে বিছা বিবেকে, মোৰ যিটি পথ তুমিও ল'বা
প্ৰজাপতিৰ চৰণ হুলাবে তুমি মোৰে সতে অভিন্ন হ'বা ॥১॥

উপস্থাপ

}

সীতা

প্ৰথম অঙ্ক

১ম দৃশ্য—বামৰ বিশ্ৰাম কক্ষ।

(সীতা)

[দূৰত বৈতালিকৰ গীত]

নৱ দুৰ্ব্বাদল শ্যাম
জয় সীতাপতি বাম
প্ৰণমো প্ৰণমো বঘুমণি
প্ৰজাহিত-ব্ৰতধাৰী
নিয়ত মঙ্গলকাৰী
অবিৰত উঠে মুহু
আৰতি বন্দন গীতি ধ্বনি,
প্ৰণমো প্ৰণমো বঘুমণি।

(বামৰ প্ৰবেশ)

বাম—সীতা।

সীতা—প্ৰভু। (বৈ) আহক নাথ, দাসীয়ে চৰণ সেৱাৰ বাবে অপেক্ষা
কৰি আছে।

বাম—(হাঁহি) বামৰ হৃদয়েশ্বৰীক পদ-সেৱাৰ ভাব বামে নিদিয়ে
প্ৰিয়ে। যৌবনৰ সুকোমল কল্পনাৰ প্ৰতিমা, বামৰ জীৱনৰ
শান্তিৰ, প্ৰেমৰ, স্নেহৰ, সজীব কবিতা তুমি সীতা। সেই সীতাক
বামে—তোমাক বিমৰ্ষ দেখিছো কিয় প্ৰিয়ে ?

সীতা—একো নহয় প্ৰভু।

বাম—মাতৃত্বৰ সূচনাত অপ্ৰীতিকৰ কথা চিন্তা কৰি নিবানন্দ ভাবে
থাকিব নেপায় সীতা। কি চিন্তা কৰিছা ?

সীতা—প্ৰজাৰ মনোৰঞ্জনৰ বাবে, আৱশ্যক হ'লে, সীতাকো বিসৰ্জন
দিব বুলি আপুনি বোলে প্ৰতিজ্ঞা কৰিছে নাথ।

বাম—হাঃ হাঃ সেই প্ৰতিজ্ঞা পালনৰ কেতিয়াও আৱশ্যক নহব প্ৰিয়ে।
সীতাৰ বিসৰ্জন, বামৰ অযোধ্যা ত্যাগ, অযোধ্যাৰ প্ৰজাই স্বপ্নতো
কামনা নকৰে। হাঃ হাঃ হাঃ এৱেনে তোমাৰ চিন্তাৰ কাৰণ সীতা ?
দূৰত প্ৰহৰী—ৰাজকাৰ্য্যত দুৰ্ম্মুখ বসুপতিৰ চৰণ দৰ্শন অভিনাবী।
বাম— (প্ৰহৰীক) আহক।

(দুৰ্ম্মুখৰ প্ৰবেশ)

দুৰ্ম্মুখ—বসুন্দনৰ পদকমলত দণ্ডৱৎ।

বাম—কি সন্বাদ দুৰ্ম্মুখ ?

দুৰ্ম্মুখ—প্ৰভু, গোপনীয় বাৰ্তা।

বাম—(সীতাক) দেবি গোপনীয় ৰাজ-কাৰ্য্য।

সীতা—ভাল প্ৰভু, অপৰ কক্ষত মই অপেক্ষা কৰোঁগৈ। (প্ৰস্থান)

বাম—কি সন্বাদ কোৱাঁ দুৰ্ম্মুখ।

দুৰ্ম্মুখ—দাসক অভয় দিয়ক প্ৰভু।

বাম—ৰাজ-কাৰ্য্যত বামচক্ৰৰ অভয়ৰ প্ৰয়োজন নাই। — কিয় দুৰ্ম্মুখ,
কিয় তুমি ইমান অস্থিৰ হৈছা ? কি সন্বাদ শীঘ্ৰে কোৱাঁ।

দুৰ্ম্মুখ—সম্বাদ অতি অশুভ, মোক ক্ষমা কৰক প্ৰভু।

বাম—মোৰ কোতুহল আৰু বুদ্ধি নকৰিবঁ। শীঘ্ৰে কোৱা।

দুৰ্ম্মুখ— ক্ষমা মাগো প্ৰভু।

সুদীৰ্ঘ কালৰ বাবে বাৰণ-পুৰীত
বন্দিনী হেতুকে, মোৰ মাতৃ জানকীৰ,
অযোধ্যাৰ প্ৰজাবৃন্দে প্ৰতি গৃহে গৃহে
ঘোষিছে কুযশ;
বিচাৰিছে দেবি-বিসৰ্জন।

বাম—দুৰ্ম্মুখ !!

দুৰ্ম্মুখ— ধৰো চৰণত।

জানো প্ৰভু,
দেবী মোৰ গুপ্ত-শতদল।
অযোধ্যাৰ প্ৰজাগণে একোকে হুবুজি
বোলে—বোলে—দেবী—ক—ল—

বাম—বোলে কলঙ্কিনী !! যোৱঁ! দুৰ্ম্মুখ।

দুৰ্ম্মুখ—অপৰাধ মাৰ্জ্জনা—

বাম—যোৱঁ। (দুৰ্ম্মুখৰ প্ৰস্থান।) স্বপ্নতো কামনা নকৰে অযোধ্যাৰ

প্ৰজাই নীতাৰ বিসৰ্জন! ভুল, ভুল, অতি ভুল—

অযোধ্যাৰ প্ৰজাবৃন্দে প্ৰতি গৃহে গৃহে
ঘোষিছে কুযশ, বোলে কলঙ্কিনী,
বিচাৰিছে দেবি-বিসৰ্জন।

লক্ষণ, লক্ষণ, উঃ।

২য় দৃশ্য—ৰাজ-ভৱনৰ অপৰ কক্ষ :

(ৰাম, ভবত আৰু শক্ৰৱ)

ভবত—সীতা বিসৰ্জন ! ক্ষমা কৰিব, দাস এই আদেশ পালনৰ অসমৰ্থ ।

ৰাম—শক্ৰৱ ?

শক্ৰৱ—ধনুধাৰী শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ প্ৰজা সন্তুষ্টিৰ এই নিৰ্মম প্ৰতিজ্ঞা পালনত
শক্ৰৱই সহায় নকৰে ।

ৰাম—ভবত, শক্ৰৱ, আদেশ নহয়, মোৰ অনুৰোধ ।

শক্ৰৱ—দেৱ, শক্ৰৱই প্ৰজা শাসন কৰিব জানে; কিন্তু, এনে নিষ্ঠুৰ
অনুৰোধ পালন কৰিব নেজানে—নোৱাৰে—নকৰে ।

ভবত—ভবতে ৰাজ্য শাসন কৰিছিলে, অবোধ্যাৰ প্ৰজাই ভবতক
শাসন কৰা নাছিলে বশুপতি । প্ৰজাৰ শাসন ভবতে অনুমোদন
নকৰে । আমি বিদায় মাগিছোঁ । (ভবত, শক্ৰৱৰ প্ৰস্থান)

ৰাম— বিচাৰিছে দেবি-বিসৰ্জন ।

দূৰত প্ৰহৰী—আজ্ঞানুযায়ী দেৱ লক্ষণ উপস্থিত ।

ৰাম—লক্ষণ, লক্ষণ—

(লক্ষণৰ প্ৰবেশ)

লক্ষণ—প্ৰভু ।

ৰাম—লক্ষণ, স্নেহৰ ভাতৃ মোৰ, ৰামৰ অনুৰোধ বক্ষা কৰা ।

লক্ষণ—দাসে শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ অনুৰোধ বক্ষা নকৰে, আদেশ কৰক প্ৰভু ।

ৰাম—তেস্তে প্ৰতিজ্ঞাবন্ধ হোৱা ।

লক্ষ্মণ—প্রতিজ্ঞা ? ষযুমণিৰ সন্তুষ্টিৰ অৰ্থে সি অতি তুচ্ছ কথা।—

কৰিছো প্ৰতিজ্ঞা প্ৰভু,
আজ্ঞা তব পালিব অনুজে।

বাম— পৰম সন্তুষ্ট হ'লো।

শুনা,
প্ৰজাৰ তুষ্টিৰ হেতু
জানকীক দিলো বিসৰ্জন।
সত্যব্ৰতী, জনাবাঁ আদেশ মোৰ,
নিৰ্বা তুমি জানকী সতীক।

লক্ষ্মণ—জানকীক বিসৰ্জন ! কি শুনো প্ৰভু—মাৰ্জনা কৰিব মোক।

বাম— সত্যত আবদ্ধ তুমি স্মিত্ৰা নন্দন।
ৰামে যদি দিব পাৰে সীতা নিৰ্বাসন,
ৰামানুজ লক্ষণেও
কৰিব পাৰিব নিজ প্ৰতিজ্ঞা পালন।

লক্ষ্মণ—প্ৰতিজ্ঞা ? এই প্ৰতিজ্ঞাৰ পৰা মোক মুক্তি দিয়ক প্ৰভু!

বাম— বিচলিত নহবা লক্ষ্মণ।
জানকীৰ আছে অভিপ্ৰায়
তপোধন বান্ধিকিৰ আশ্ৰম দৰ্শন।
নিৰ্বা তুমি, যাব সতী
আৰু যাব সত্য লক্ষ্মণৰ।

যোৰাঁ লক্ষ্মণ প্ৰস্তুত হোৱাঁগৈ। (লক্ষ্মণৰ প্ৰস্থান।)

(প্ৰহৰীক) প্ৰহৰী, দেবী জানকী। (নিজ মনে)

যাব সতী শূন্য কৰি ৰামৰ হৃদয়
—বিচাৰিছে দেবি-বিসৰ্জন।

(সীতাৰ প্ৰবেশ)

সীতা—নাথ ।

ৰাম—বাল্মিকিৰ তপোবন দৰ্শনৰ যে অভিনাষ কৰিছিল, আজি
প্ৰস্তুত হোৱাৰ্গৈ দেবি ; লক্ষ্মণে আয়োজন কৰিছে ।

সীতা—আজি এনে অসময়ত কিয় নাথ ?

ৰাম— সতি, কোনে জানে ইচ্ছা নিয়তিৰ ?
কাল গ'লে, জানোচাবা মায়া মোহে ধৰি
ঘূৰাই মনৰ গতি ।
তেনেহলে আৰু প্ৰিয়ে,
সম্ফল নহব বাক্য অযোধ্যা-পতিৰ ।
যোৱা দেবি ।
আৰু প্ৰিয়তমা,
মাতৃ মোৰ কৌশল্যা দেবীক
জনাবা প্ৰগতি, ব্ৰহ্ম-সন্তাষণ
গৃহবৰ্তী মিত্ৰ স্বজনক ;
যাবা আনন্দেৰে সতি,
বিদায় ক্ষণত ।

সীতা—যিবা আজ্ঞা । বিদায় প্ৰিয়তম ।

ৰাম—বি—দা—ৰ—

৩য় দৃশ্য—বাল্মিকিব বিদ্যাपीठ ।

(বাল্মিকি আৰু শিষ্যবৰ্গ)

বাল্মিকি—বুজিছানে তোমালোকে ?

শিষ্যবৰ্গ—হয় গুৰুদেৱ ।

বাল্মিকি—বহিৰ্ভুখী, সৰ্বব্যাপী যি মানৱিক ইচ্ছা, সেয়ে আৰ্য্যধৰ্ম্মৰ
বৈশিষ্টতা । এই বৈশিষ্টতাই এই ধৰ্ম্মক জগতত এখন অতি উচ্চ,
অতি গৌৰৱময় আসনত প্ৰতিস্থা কৰিছে । সমস্ত বিশ্বৰ কল্যাণ
কামনা সূচক যি স্তুতি মনস্বীসকলে ৰচনা কৰিছে তাক ভক্তি
ভাবে শ্ৰবণ কৰাঁ ।

শিষ্য—ভাল গুৰুদেৱ ।

বাল্মিকি—(স্মৰ লগাই)

ওঁ মধুৱাতা ঋতায়তে মধু ক্ৰবন্তি সিন্ধৱঃ
মাধ্বীৰ্ণঃ সন্তোষধীঃ ওঁ মধুনক্ত মধ্বসো
মধুমৎ পাৰ্থিৱঃ ৰজঃ মধুদ্যৌৰস্ত নঃ পিতা
ওঁ মধুমানো বনস্পতিঃ মধুমানোহস্ত নঃ সূৰ্য্যঃ
মাধ্বীৰ্ণাৱো ভবন্ত নঃ ওঁ মধু ওঁ মধু ওঁ মধু ॥

আজিৰ উষা উপাসনা আৰু উপদেশ শেষ হ'ল । এতিয়া তোমা-
লোকে ব্যক্তিগত কৰ্তব্যত মনোনিবেশ কৰাগৈ ।

শিষ্য—ভাল গুৰুদেৱ, আমাৰ প্ৰগতি গ্ৰহণ কৰক । (প্ৰস্থান)

বান্ধিকি—বান্ধিকি কল্পনাৰ শ্ৰীবাম সীতাৰ জীৱনত এক নৱ আধ্যাত্মৰ প্ৰাৰম্ভন। প্ৰজ্ঞা হিতকাৰী, ত্যাগী, শ্ৰীবামচন্দ্ৰ, নেজানা তুমি, নিয়তিয়ে তোমাৰ জীৱনৰ বথ-চক্ৰ ঘূৰাইছেনে নাই বান্ধিকিৰ কল্পনাই তোমাৰ জীৱনৰ ঘটনাৱলী নিয়ন্ত্ৰিত কৰিছে। স্তনা বাম,—

অযোধ্যাৰ প্ৰজাবৃন্দে নিবিচাৰে সীতা বিসৰ্জন।

অদৃশ্য শক্তি আহি কল্পনা ৰূপেৰে

বান্ধিকিৰ চলালে লেখনী,

কল্পনা উজ্জ্বল কৰি

দিলে দেখা নাৰী মুক্তিয়ে,

সেই ৰূপ, সতী জানকীৰ।

লেখনীয়ে বিস্তৃতি বঢ়াই

অনৌকিক বিভূতি চৰাই

সীতাক সাজিলে দেবী, গৰীৱসী আদৰ্শ বৰণী।

সীতা মোৰ, দেবী মোৰ, কল্পনা-সুতাক

স্থাপন কৰাৰ হেতু

জগতৰ আদৰ্শ স্থানত,

বান্ধিকিৰ প্ৰয়োজন সীতা-নিৰ্কাশন,

প্ৰজ্ঞা হেতু, বাম হেতু, হেতু মাত্ৰ লক্ষা-অধীশ্বৰ।

৪র্থ দৃশ্য—বাল্মিকিৰ আশ্রমৰ এভাগ।

(লক্ষ্মণ আৰু সীতা)

লক্ষ্মণ—দেবি. এয়ে তপোবনৰ শেষ সীমা।

সীতা—অতি মনোৰম স্থান লক্ষ্মণ।

লক্ষ্মণ—হয়, অতি বম্য স্থান। ওপৰে সুনীল গগন, তলত শ্ৰামল
ভূগৰাজী, অদূৰত তমসা—অতি শান্তিময় স্থান। নিয়তিয়ে যাক
সংসাৰৰ পৰা বিছিন্ন কৰি দিয়ে, সেইজনৰ এই আশ্রমেই একমাত্ৰ
আশ্রয়ৰ স্থলী দেবি।

সীতা—সঁচা কথা। বাক, সৌ ফালে সোৱা কি লক্ষ্মণ?

লক্ষ্মণ—বাল্মিকিৰ বিছাপীঠ।

সীতা—আৰু তাৰ কাষৰ সেৱা?

লক্ষ্মণ—বাল্মিকিৰ পৰ্ণ-কুটিৰ—অতি নিৰাপদ স্থান দেবি।

সীতা—মোৰ আৰু ভাগৰ লাগিছে লক্ষ্মণ, ঘূৰি যাওঁগৈ ব'লা।

লক্ষ্মণ—দেবি—

সীতা—আহা উভতি যাওঁ আৰু।

লক্ষ্মণ—দেবি—দেবি—উঃ—

সীতা—কি হ'ল লক্ষ্মণ, তোমাৰ চকুত লোতকৰ ধাৰ বৈছে কিয়?

লক্ষ্মণ— দিয়া অভিশাপ দেবি,

অশ্রু যেন চিৰ সঙ্গী হয় লক্ষ্মণৰ।

সীতা—তুমি কি কৈছা মই একো বুজা নাই। ব'লা লক্ষ্মণ, বেলি

হলে লাগে বঘুপতিয়ে চিন্তা কৰিব।

লক্ষ্মণ— চিন্তা আৰু নকৰে বাঘবে।

দেবি,—

সীতা—কি কৈছা তুমি ?

লক্ষণ— চিন্তা কৰি বঘুনাথে,
বিধানিছে সীতা নিৰ্বাসন।

সীতা—মিছা কথা।

লক্ষণ— তুমি মাতৃ মোৰ, কৰিবা প্ৰত্যয়
অবোধ্যাই আজি আৰু নিচিনে তোমাক।

সীতা—বঘুনাথে সঁচাকৈয়ে মোক নিৰ্বাসন দিছেনে ? কিয় ?

লক্ষণ— প্ৰজাৰ তুষ্টিৰ হেতু।

সীতা—অবোধ্যৰ প্ৰজাই জানো মোক বেয়া পায় ?

লক্ষণ— নুসুধিবা, নুসুধিবা দেবি
ধৰো চৰণত—

সীতা—কোৰাঁ, ক'ব লাগিব। মোক অবজ্ঞা নকৰিবা লক্ষণ।

লক্ষণ—বন্দিনী থকাৰ হেতু ৰাৱণ-পুৰীত
তুমি—তুমি—বোলে—

সীতা—কোৰাঁ।

লক্ষণ— তুমি—তুমি—বোলে বিমলিনা সতি।

সীতা—মই—উঃ— (মুৰ্ছা যায়)

লক্ষণ— বিশ্বৃতিতে লভা শাস্তি দেবি,
মাগিছো বিদায়।
চেতনা নভিলে সতি,
লক্ষণকে দিবা অভিশাপ,
ক্ষমা দিবা পতি শ্ৰীৰামক।

(প্ৰস্থান)

(বাল্মিকিৰ প্ৰবেশ)

বাল্মিকি— বাস্তব কল্পনা ছয়ো মিলিছে ছনাই।

সীতা—(চেতনা পাই) লক্ষ্মণ, লক্ষ্মণ—

বাল্মিকি—দেবি, মাতৃ—

সীতা—সীতা মই, বামৰ ঘৰিণী দেৱ, নিৰ্বাসিতা, কলঙ্কিনী।

বাল্মিকি—উঠা। তুমি দেবি, বাল্মিকিৰ মাতৃ-স্বৰূপিনী।

(দূৰলৈ) নিবেদিতা।

দূৰত নিবেদিতা—পিতা।

বাল্মিকি—আহা শীঘ্ৰে। (সীতাক) উঠা মাতৃ।

(নিবেদিতাৰ প্ৰবেশ)

নিবেদিতা—পিতা।

বাল্মিকি— জননীয়ে দিলেহি দৰ্শন,

শুশ্ৰূষাৰ ক'ৰা আয়োজন।

বামৰ ঘৰিণী, সীতা, জনক-নন্দিনী।

নিয়া নিবেদিতা।

যোৰ'ণ সতি। (নিবেদিতা আৰু সীতাৰ প্ৰস্থান)

বাল্মিকি— সীতা কলঙ্কিনী?

অযোধ্যাৰ প্ৰজাগণে বুলিছিলে মাতৃ জানকীক;

মাতৃ বুলি, হুবুজিলে মাতৃকাৰ মহিমা গোঁৱৰ।

সত্য কথা,

গৰীমাৰ জ্যোতিহীন মাতৃ আখ্যা পাই

সীতা কলঙ্কিনী!

দ্বিতীয় অঙ্ক

১ম দৃশ্য—বাজ্জ-ভৱনৰ কক্ষ

(বাম আৰু হুৰ্মুখ)

বাম—প্ৰজা পীড়িত, বাজ্যত অশান্তি, চৌদিশে অমঙ্গল ? কিয় হুৰ্মুখ,
কিয় ? এতিয়া আৰু শূদ্ৰকে ব্ৰহ্ম উপাসনা নকৰে, কলঙ্কিনী সীতা
নাই, তথাপিও প্ৰজাৰ, বাজ্যৰ শান্তি নাই কিয় ?

হুৰ্মুখ—প্ৰভু—

বাম—যোৱাঁ হুৰ্মুখ, এতিয়া মোৰ বিশ্ৰামৰ সময়।

হুৰ্মুখ—প্ৰভু প্ৰজাৰ—

বাম—যোৱাঁ হুৰ্মুখ। প্ৰজাৰ হিত চিন্তা কৰি, প্ৰজাৰ কল্যাণ কামনা
কৰি এতিয়া ক্লান্ত মহৈ ; বিশ্ৰামৰ প্ৰয়োজন। পাচত বামে গভীৰ
চিন্তা কৰি চাব, আকৌ কোন নিৰপৰাধীক হত্যা কৰি, কোন
সন্তান-সন্তবা অৱলা সতীক কলঙ্কিনী বুলি নিৰ্কাঁসীতা কৰি, প্ৰজাৰ
সুখ শান্তি পুনৰ ঘূৰাই আনিব পাৰি—এতিয়া নহয়।

হুৰ্মুখ—জানকী মাতৃৰ বাবে প্ৰজা অন্ততপ্ত প্ৰভু।

বাম—প্ৰজা অন্ততপ্ত ? হাঃ হাঃ হাঃ প্ৰজাৰ পৰম অনুগ্ৰহ ! জানকী অতি
ভাগ্যৱতী ! যোৱাঁ হুৰ্মুখ, যোৱাঁ যোৱাঁ, মোৰ বিশ্ৰামত, মোৰ
ধ্যানত ব্যাঘাত নজন্মাৱাঁ।

হুৰ্মুখ—যিবা আজ্ঞা প্ৰভু। (প্ৰস্থান)

ৰাম— বিনা দোষে নিৰ্য্যাতিতা সতী জানকীৰ
 প্ৰতিবিন্দু অশ্ৰুৰ তাপত
 ৰাম যাব, প্ৰজা যাব,
 ভঙ্গ হ'ব অযোধ্যা নগৰী।
 সতি, সীতা, প্ৰিয়ে মোৰ—

[দূৰত বৈতালিকৰ গীত।

কত আগমনি ৰচিলো যতনে, নিতে নৱ নৱ সুৰ,
 নিবলে গীতৰ লহৰি উঠিলে, পৱনে কবিলে দূৰ।
 শত আগমনি বেথাৰ বাগিনী,
 গুণ্ডনিলঁ মোৰ কৰুণ বিননি,
 নয়নে নেদেখে, নয়ন নীৰতে
 মলচি ধৰিলো সুৰ,
 গীতৰ মাজতো নিদিলাহি দেখা পূজাৰ মুকুতি মোৰ ॥

ৰাম—সীতা প্ৰিয়ত্তমা মোৰ।

২য় দৃশ্য—বাণ্মিকিব আশ্রম :

(সীতা আৰু নিবেদিতা)

সীতা—নিবেদিতা, সেই “নেলাগে বজাব” গীতটি গোৱাচোন।
 নিবেদিতা—মই নেগাওঁ দেবি।
 সীতা—গোৱাঁ নিবেদিতা, নহলে মই বেয়া পাম।
 নিবেদিতা—সেই গীতটো শুনি তোমাক কন্দা দেখিলে ময়ো বেয়া পাওঁ।
 সীতা—মই বাক নেকান্দো তুমি গোৱাঁ। গোৱাঁ নিবেদিতা।
 নিবেদিতা—তুমি সচাকৈয়ে নেকান্দো বুলিলেহে মই গাম।
 সীতা—নেকান্দো বাক।
 নিবেদিতা—সচাকৈয়েনে ?
 সীতা—সচাকৈয়ে মই নেকান্দো, তুমি গোৱাঁ।

৫:

(নিবেদিতাৰ গীত)

নেলাগে বজাব মধুৰ বাগিণী
 অমিয়া বৰষা সুরদি গান
 বুলোৱাঁ বীণত কৰুণ কপনি
 নামক নিজৰি লোতক বান

মনে যতনেৰে অকা ছবিখনি
 নিঠুৰ দিঠকে দিলে ভাঙি ছিঙি
 মনৰে চানেকি লঠ বাৰে বাৰে
 নোখোজে থাকিব প্ৰাণ।

গোৱাঁ আজি গীত সকলো ভুলোৱা
 স্মৃতিৰ বেখাকো মোহাৰি পেলোৱা
 তেনেটি স্মৰতে মনৰ যাতনা
 পাহৰো তিলেক মান ।

নিবেদিতা—সেয়া, তুমি দেখোন আকৌ চকুপানী টুকিছা? আজিক
 পৰা মই নেগাওঁ আৰু এই গীতটো—ক'লেও নেগাওঁ ।

সীতা—মোৰ চকুত কিবা এটা পৰিল, সেইবাবেহে চকুপানী ওলাইছে ।

নিবেদিতা—নহয় দেবি, মই বুজিছো ।

সীতা—মোক দেবী লুপুৰিবা নিবেদিতা । মই ছুৰ্ভাগিনী, মোক দেবী
 বুলিব নেপায় ।

নিবেদিতা—পিতাই তোমাক দেবী বুলিবলৈ কৈছে আৰু ময়ো তোমাক
 বৰ ভাল পাওঁ সেইবাবেহে দেবী বোলো ।

দূৰত বান্ধিকি—নিবেদিতা, দেবি জানকি ।

ছয়ো—পিতা ।

দূৰত বান্ধিকি—শুনা ।

ছয়ো—ভাল পিতা ।

(নিবেদিতা আৰু সীতাৰ প্ৰস্থান)

ওয় দৃশ্য—ৰাজ-ভৱনৰ কক্ষ।

(ৰাম আৰু বশিষ্ঠ)

ৰাম—পৰাহলে আপোনাৰ আজ্ঞা, জননীৰ আজ্ঞা পালন কৰিলো
হেতেন দেৱ।

বশিষ্ঠ—পালন কৰিব নোৱাৰাৰ কথা ইয়াত একো নাই।

ৰাম—মোৰ পক্ষে যজ্ঞ অসম্ভৱ, আপুনি ভাবি চাওক।

বশিষ্ঠ—অসম্ভৱ নহয়, ৰামৰ পক্ষে অশ্বমেধ সম্ভৱ।

ৰাম—ক্ষমা কৰিব, মই অশ্বমেধ কৰিব নোৱাৰো। আৰু বিধি—

বশিষ্ঠ—অশ্বমেধৰ বিধিৰ বাবে চিন্তা নকৰিব; সেইবাবে মই আছো।

ৰাম—মোক গাৰ্জনা কৰিব, যজ্ঞ হোৱাৰ সন্তাৰনা নাই; মই অসমৰ্থ।

বশিষ্ঠ—ৰাজ্যৰ মঙ্গলৰ বাবে, প্ৰজাৰ কল্যাণৰ বাবে আৰু তোমাৰো
মনৰ শান্তিৰ বাবে যজ্ঞ প্ৰয়োজন—অতি প্ৰয়োজন। আৰু,
অযোধ্যাৰ ৰজা যদি অশ্বমেধ কৰিবলৈ অসমৰ্থ, তেন্তে সমৰ্থ কোন
ৰাম ?

ৰাম—বিধিৰূপে যজ্ঞ কৰিবলৈ অযোধ্যাৰ ৰজা অসমৰ্থ গুৰুদেৱ; আজি
অযোধ্যাৰ ৰাণী নাই—সীতা নাই।

বশিষ্ঠ—সেই কথা—সেই কথা, মোৰ মনত পৰা নাছিল। (ভাবি)
কিন্তু সেইটোৱেই যজ্ঞৰ প্ৰধান অন্তৰায় নহয় ৰাম। ৰাজধৰ্ম্মত
অবিধি নহয়,—দ্বিতীয়বাৰ সংসাৰী হোৱা—

ৰাম—দ্বিতীয়বাৰ সংসাৰী হোৱা! গুৰুদেৱ!

বশিষ্ঠ—পুনৰ সংসাৰী হোৱা মই ভাল দেখো ৰাম। তোমাৰ বৈবাগ্য
এৰি, পুনৰ স্তম্ভিৰ ভাবে ৰাজ-ধৰ্ম্ম পালন কৰাঁ। আৰু, ৰজাৰ
কৰ্ত্তব্য অশ্বমেধ আয়োজন কৰাঁ।

বাম—গুৰুদেৱ !

বশিষ্ঠ—বাম, স্থিৰ ভাবে ভাবি চোৱাঁ।

বাম—মোক কমা—মাৰ্জনা—(হঠাতে) গুৰুদেৱ, গুৰুদেৱ,

বাম হ'ব পুনৰ সংসাৰী,

অশ্বমেধ হ'ব সমাপন।

(প্ৰহৰীক) প্ৰহৰী, দেৱ লক্ষণ। (বশিষ্ঠক) আপুনি বজ্জৰ

নিমিত্তে প্ৰস্তুত হওকগৈ দেৱ।

বশিষ্ঠ—মোৰ আশীৰ্বাদ গ্ৰহণ কৰাঁ। (প্ৰস্থান)

(লক্ষণৰ প্ৰবেশ)

লক্ষণ—প্ৰভু !

বাম— লক্ষণ, লক্ষণ,

মাতৃ আজ্ঞা, গুৰু আজ্ঞা

অশ্বমেধ কৰাঁ আয়োজন।

দিয়া অশ্ব মেলি,

শত্ৰুঘ্নক সুনোৱাঁ আদেশ

কৰক বিজয় যাত্ৰা অশ্বৰ লগত।

যোৱাঁ, লক্ষণ,

অতি শীঘ্ৰে হ'ব লাগে বজ্জ আয়োজন।

লক্ষণ—প্ৰভু, জানকীৰ অবিহনে—

বাম—জানকীৰ অবিহনেও বজ্জ হ'ব। দ্বিতীয়বাৰ মই সংসাৰী হ'ম।

লক্ষণ—প্ৰভু !

বাম— বিষয়ৰ কোনো হেতু নাই

বাম হ'ব পুনৰ সংসাৰী।

লক্ষণ, যোৰা।

পূৰ্ণ কৰা অভীষ্ট মনৰ।

লক্ষণ— (বিবাদেৰে)

সীতাৰ স্মৃতিও আজি হ'ল নিৰ্বাসিত।

বিবা আজ্ঞা, বিদায় মাগিছে। প্ৰভু। (বাব গোজে)

ৰাম— ক্ষন্তেক অপেক্ষা কৰা,

শুনা, বিষয়ৰ হওক ভঙ্গন।

ৰক্ত মাংসে গঢ়া কোনো নাৰী মুক্তিক

প্ৰেম শ্ৰীতি ভাবে ভৰা কোনো বমণীক

নতুবা যৌবন পূৰ্ণা কোনো কপসীক

ৰাঘবে নিদিয়া স্থান সীতাৰ স্থানত,

হিয়া মোৰ আছে ভবি সীতা সৌৰভেৰে।

সেই সীতা, সেই স্মৃতি, সেই মোৰ ধ্যান মুক্তিক

দিবা নিশি জৰা মোৰ অশ্ৰুবে ধুবাই

নিজৰ হাতেৰে মই স্বৰ্ণত কৰিম প্ৰকাশ।

স্বৰ্ণ প্ৰতিমা সেই দেবী জানকীৰ

অস্তৰ ভাবৰ মোৰ নবীন বিকাশ,

সেই মুক্তিক ৰামে কৰিব বিবাহ

নোহে অন্য কোনো মানবীক।

বিৰাজিব সেই সীতা, স্বৰ্ণ-সীতা ৰামৰ কাষত,

অশ্ৰমেধ হ'ব সমাপন,

আৰু পূৰ্ণ হ'ব মোৰ

দেবি-আৰাধন।

তৃতীয় অঙ্ক

১ম দৃশ্য—বাল্মিকিৰ আশ্ৰম।

(বাল্মিকি, লৱ আৰু কুশ)

বাল্মিকি—বৃদ্ধিলানে পুত্ৰ ?

লৱ—হয় দেৱ, পুথিৰ বামজন আপোনাৰ ভাবৰ বাম। বাক,
বত্নাকৰ দুশ্ৰুই যাৰ নাম লৈছিল সেইজন কোন বাম ?

বাল্মিকি—সেইজন জগতৰ পাপীক উদ্ধাৰ কৰা, মোৰ তাৰক বাম বাচা।

লৱ—সেইজন তাৰক বাম। অযোধ্যাৰ যে ৰজা সেইজন ?

কুশ—হয়, সীতাক যে বনবাস দিছিলে সেইটো কোন বাম ?

বাল্মিকি—অযোধ্যাৰজন পালক বাম, ৰজা বাম।

লৱ—তেস্তে এতিয়া তিনিজন বাম হ'ল। আপোনাৰ ভাবৰ বাম,
তাৰক বাম আৰু পালক বাম ; নহয়নে পিতা ?

কুশ—ব'বা, আৰু এজন আছে আমাৰ মাতৃয়ে যে পূজা কৰে
সেইজন কোন বাম ?

বাল্মিকি—সেইজন ত্যাগী বাম।

লৱ—তেস্তে চতুৰ্থজন ত্যাগী বাম। বাক পিতা চাৰিউজনৰ একেটা
নাম হ'ল কিয় ?

বাল্মিকি—নিশ্চুৰ্গাঅকৰ ভেদ বিভাগে পূৰ্ণ গুণ বিকাশৰ নিমিত্তে।

লৱ—বৃজিব নোৱাৰিলো পিতা, বৃজাই দিয়ক।

বান্ধিকি—তোমালোকে এতিয়া বুজিব নেলাগে। বিবিধৰ ভেদ-বিকাৰ-
হীন অভেদ মুক্তি, তোমালোকে উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰিব।

শৱ—এই খিনি যে সমুলি বুজিব নোৱাৰিলো। আপুনি নেলাগে
বুলিছে যেতিয়া নোসোধো বাৰু। এটা কথা কওক পিতা, এই
কেউজন ৰাম একেজন নে কেবাজনো?

বান্ধিকি—জানিলে একেজনকে ভিন্ন ৰূপত আৰু বিভিন্ন ৰূপকো একে-
জনতে চাব পাৰি। বি বেনেকৈ চায়, এই কথা, তাৰ ওপৰত
নিৰ্ভৰ কৰে বাচা।

কুশ—মই হলে একোকে বুজ নেপালো। কিন্তু পিতা, এই পালক
ৰামক বদি লগ পাওঁ, সীতাক বনবাস দিয়াৰ বাবে মই ভালকৈ
চিনাকি দিম।

শৱ—পিতা, কুশই মোৰো মনৰ কথা কৈছে। ৰজা ৰামক ময়ো
নেৰো, দণ্ড দিম।

বান্ধিকি—তোমালোকৰ কথা শুনিছো মই। এতিয়া হুনো ঘোৰা,
দেবীক এবাৰ দৰ্শন দি যাবলৈ কোৱাঁগৈ।

দুয়ো—ভাল দেৱ। (শৱ কুশৰ প্ৰস্থান)

বান্ধিকি— বান্ধিকিৰ কল্পনাই ৰাখিছে বিধান
অবিলম্বে পূৰ্ণ হ'ব অতীষ্ট মনৰ।

(সীতাৰ প্ৰবেশ)

সীতা—পিতা?

বান্ধিকি—দেবি, মই চিত্ৰকূটলৈ যাওঁ। তোমালোকে নিৰ্ভয়েৰে,
আনন্দ মনেৰে থাকিব।

সীতা—কিমান দিন হ'ব পিতা?

বান্নিকি—মই শীঘ্ৰে আহিম। বামে অশ্বমেধ আয়োজন কৰিছে,
তাতো উপস্থিত থাকিব লাগিব।

সীতা—ৰঘুপতিয়ে বজ্জ আয়োজন কৰিছে? কিন্তু, পিতা—সহধৰ্ম্মিনী
নহলে বোলে অশ্বমেধ কৰিব নোৱাৰে।

বান্নিকি—ৰামে বিধি মতে কাৰ্য্য কৰিব দেবি।

সীতা—তেন্তে, সেই ভাগ্যৱতীজনা কোন পিতা?

বান্নিকি—তুমি সতি।

সীতা—আপোনাৰ মুখত উপহাস শোভা নেগায় পিতা।

বান্নিকি—সত্য কথা, নোহে উপহাস।

দেবি,

সীতা বিনে অশ্ব নাৰী নেজানে শ্ৰীৰামে।

কনক মুকুতি সাজি সতী জানকীৰ

বিধি মতে স্থাপি তাক তোমাৰ স্থানত

সেইকপে অশ্বমেধ বজ্জ সমাপন

কৰিব অযোধ্যাপতি নৃপতি ৰাঘবে।

দেবি, মই এতিয়া যাত্ৰাৰ নিমিত্তে প্ৰস্তুত হ'ওঁগৈ। (গৈ গৈ)

সুবৰ্ণ নিৰ্ম্মিত সেই সীতাৰ প্ৰতিমা

ৰামৰ প্ৰেমত হ'ব জীৱন-সম্ভূতা।

(ছল্লোৰো হফালে প্ৰস্থান)

২য় দৃশ্য—বাল্মিকিব আশ্রম

[সীতা আৰু নিবেদিতা]

(নিবেদিতাৰ গীত)

ফুলৰে তবনি নাই,
 পাহি কুমলীয়া হাঁহে মিচিকীয়া
 কিহৰে বতৰা পাঠি।
 আহিছে মলয়া বেণু মেলি দিয়া
 দেহা শাঁতে কৰি যায়,
 কুলি কেতেকীয়ে মাতে ঠেৱে ঠেৱে
 নাচিছে পখিলা বাই।

সীতা—এইটো দেখোন নতুন গীত, আগেয়ে শুনোৱা নাই কিয় ?
 নিবেদিতা—কালিহে শিকিছো; আজি শুনাইছোৱেই নহয়।

(লৱ আৰু কুশৰ প্ৰবেশ)

লৱ—মাতা আশীৰ্বাদ কৰাঁ।

কুশ—সোনকালে মাতৃ, সোনকালে।

সীতা—এতিয়া আকৌ কিয় আশীৰ্বাদ লগা হ'ল ?

কুশ—আগেয়ে কৰাচোন বাক।

সীতা—কৰিছো বাক, কুশল হওক।

কুশ—সেইদৰে নহয় জয় হবি বোলাঁ।

সীতা—জয়ৰ আশীৰ্বাদ কিয় লাগে বাচাইঁত ?

লৱ—কৰাচোন বাক।

কুশ—বেলি নকৰিবাঁ, বোৰাঁ আই, জয় হবি বোৰাঁ।

সীতা—বিজয়ী হোৰাঁ।

লব—আমি আহিছো আই। (কুশক) আহা। (দুয়োৰে প্ৰস্থান)

সীতা—কি কথা কৈ বোৰাঁ মোক।

লব—(গৈ গৈ) বামৰ যজ্ঞ ঘোৰা ধৰিছো—যুদ্ধ—যুদ্ধ।

সীতা—শুনি বোৰাঁ, শুনি বোৰাঁ, শুনা বাচাইঁত।

দূৰত কুশ—পাচত মাতৃ, পাচত।

সীতা—কি হ'ব—মই কি কৰোঁ নিবেদিতা! (দুয়োৰে বেগেৰে প্ৰস্থান)

দৃশ্যান্তৰ—আশ্ৰমৰ অন্ত এভাগ।

(লব, কুশ আৰু সসৈন্তে শক্ৰপুত্ৰ)

লব—যুদ্ধ কৰা, জিকি ঘোৰা নিয়া।

কুশ—মৰম কৰি দেখুৱাব নেলাগে।

শক্ৰপুত্ৰ—তোমালোকৰ সৈতে কি যুদ্ধ কৰিম? যজ্ঞৰ ঘোৰা,

এৰি দিয়া বাচাইঁত (ঘোৰাৰ বাক সোলোকাৰ খোজে)

লব—সাৱধান শক্ৰপুত্ৰ, ঘোৰা লুচুৰা—আঁতৰি বোৰাঁ।

কুশ—তুমি কাপুকখনেকি? যুদ্ধ কৰিব নেজানা হবলা?

শক্ৰপুত্ৰ—তেন্তে তোমালোকে বিনা যুদ্ধে—

লব—হয়, ঘোৰা নিদিওঁ। প্ৰস্তুত হোৰাঁ।

শক্ৰপুত্ৰ—উত্তম।

লব—উত্তম, আমি প্ৰস্তুত।

(যুদ্ধ—শক্ৰপুত্ৰৰ পবাজয় আৰু মৃত্যু)

৩য় দৃশ্য-বান্ধিকিৰ কুটিৰ।

[ভূমি-সুস্থিতা সীতা]

(বান্ধিকিৰ প্ৰবেশ)

বান্ধিকি—দেবি জানকি।

সীতা—(কান্দি) পিতা, পিতা, সৰ্কনাশ হ'ল মোৰ। আপুনি
নেথাকোতেই লৱ কুশই—

বান্ধিকি—মই সকলো জানো। উঠা সতি।

সীতা—মোৰ, মোৰ পিতা (কান্দে)

বান্ধিকি—উঠা বিবাদ ত্যাগ কৰাঁ। (ভুলি দিয়ে) তোমাৰ ভাগ্যা
বলবে শ্ৰীৰামৰ একো অমঙ্গল হোৱা নাই।

সীতা—মোক এনেয়ে কিয় প্ৰবোধ দিছে পিতা—

বান্ধিকি—সত্য কথা। চাৰি ভ্ৰাতা এতিয়া পুনৰ্জীৱিত। মই চিত্ৰকূটে
ধান-বলত, যন্ত্ৰৰ ঘোৰাব বাবে, লৱ কুশৰ লগত শ্ৰীৰামৰ
যুদ্ধৰ কথা জানিব পাৰি শীঘ্ৰে উভতি আহিছো। কেউজন এতিয়া সুস্থ
শৰীৰেৰে অযোধ্যালৈ উভতি গৈছে। তুমি শোক নকৰিবাঁ সতি।

সীতা—পিতা—

বান্ধিকি—হয় দেবি, তুমি অবিধবা, ভাগ্যৱতী। (বৈ) দেবি জানকি।

সীতা—পিতা ?

বান্ধিকি—মোৰ অমুৰোধ বক্ষা কৰিবানে ?

সীতা—আদেশ কৰক দেৱ।

বান্ধিকি—তুমি যাব লাগিব আকৌ—অযোধ্যালৈ।

সীতা—সেই কথা নহয় পিতা। অযোধ্যাই মোক নিচিনে, ষড়ুপতিয়ে
মোক নিৰিচাবে, পাহৰিলে।

বান্ধিকি—সতি, অযোধ্যা। অন্নতপ্ত আৰু বাম ভোম্বাৰ নিশিষ্টেই
সংসাৰ বিবাগী।

সীতা—মোক ক্ষমা কৰক দেৱ।

বান্ধিকি—নহয় সতি, কস্তাৰ ওচৰত বৃদ্ধ পিতাৰ অনুবোধ।

সীতা—মোক মাৰ্জনা কৰক পিতা। মই ইয়াত শাস্তিৰে আছো।

বান্ধিকি—গুনা সীতা, বামৰ কাতৰ অনুবোধ মই অৰহেলা কৰিব
নোৱাৰিলো। মই বাক্য দান কৰিলো, তুমি ষাৰা বুলি।

সীতা—মোক এবাৰ স্মৃতিব লাগিছিল পিতা।

বান্ধিকি—অভিমান ত্যাগ কৰা দেবি, বান্ধিকিৰ বাক্যত প্ৰত্যয় কৰা,
—বামৰ হিয় সীতাময়, বাম ভোম্বাৰ।

সীতা—কিন্তু, যদি পিতা—

বান্ধিকি—ইয়াত আৰু প্ৰশ্ন নাই দেবি। কোনো শঙ্কা নকৰিবা; বান্ধিকি
ভোম্বাৰ লগতে ষাৰ আৰু লক্ষণ নিজে আহিব তোমাক নিবলৈ।

সীতা—ভাল ধৰে, আপোনাৰ আদেশ।

বান্ধিকি—দেবি, তুমি এবাৰ আহা মোৰ লগত। (হয়তো প্ৰস্থান)

৪ৰ্থ দৃশ্য—আশ্ৰমৰ অন্ত এভাগ।

(বান্ধিকি)

লব—(প্ৰবেশ) পিতা. বীৰ লক্ষণ উপস্থিত।

বান্ধিকি—ইয়ালৈকে লৈ আহা আৰু জানকীক লগত দিয়া।

লব— ভাল পিতা।— (প্ৰস্থান)

বান্ধিকি— পুনৰ নতুন আখ্যা জানকী বামৰ।

(লক্ষ্মণৰ প্ৰবেশ)

লক্ষ্মণ—দেৱ, দাসৰ প্ৰণতি গ্ৰহণ কৰক।

(সীতাৰ প্ৰবেশ)

সীতা—পিতা ?

বান্ধিকি—দেবি, লক্ষ্মণ উপস্থিত।

লক্ষ্মণ— মাতৃ য়োৰ,

নিৰলঙ্কা লক্ষ্মণে কৰে প্ৰণতি পাৱত।

সীতা—লক্ষ্মণ।

লক্ষ্মণ—দেবি।

সীতা—মাতৃ কৌশল্যাৰ মঙ্গলনে ?

লক্ষ্মণ—হয় দেবি।

সীতা—ভগ্নী উৰ্মিলাৰ ?

লক্ষ্মণ—কুশলে আছে।

সীতা—ভবত, শত্ৰুয় ?

লক্ষ্মণ—তেওঁলোকবো মঙ্গল দেবি।

সীতা—(বান্ধিকিক) পিতা —

বান্ধিকি—(হাঁহি) দেবি, অভিমান এৰাঁ, শ্ৰীৰামৰ কুশল সোধাঁ।

সীতা—বয়ুপতিৰ মঙ্গলনে ?

লক্ষ্মণ— হয় দেবি, শ্ৰীৰাম মঙ্গলে আছে

অনকীৰ ধ্যান প্ৰেৰণাত।

বান্ধিকি—সীতা ভূমি প্ৰস্তুত হোৱাটৈগৈ। লক্ষ্মণ য়োৰ কাষতে থাওক।

যোৱাঁ দেবি।

সীতা—ভাল দেৱ। (প্ৰস্থান)

ଚତୁର୍ଥ ଅଙ୍କ

୧ମ ଦୃଶ୍ୟ—ଯଜ୍ଞ ପ୍ରାଙ୍ଗନ ।

[ବାମ, ଭବତ, ଶକ୍ରସ୍ତ୍ର, ବଶିଷ୍ଠ, ବାଞ୍ଜପୁର-ବାସିନୀସକଳ, ପ୍ରଜାଗଣ
ବୈତାଳିକ, ପ୍ରହରୀ ଆଦି]

(ବୈତାଳିକର ଗୀତ)

ଆଜୁ ଆନନ୍ଦ ବସି ଗଗନେ ନେହାବି,
ପରନ ଛାଡ଼ିତ ଧୀବି ପ୍ରେମ ମାଧୁରୀ ।
ଶ୍ରାମ ତକ ପଲ୍ଲର
ବିହଙ୍ଗ ଗାରତ ନର
ନୃତ୍ୟ କରତ ଭୂଲି ମୟୁର-ମୟୁରୀ ।
ଗାର୍ବି ବିଭୋଳ ମନ
କୃପାମୟ ବନ୍ଦନ
ମାଗ ଚର୍ଚ୍ଚା ବେଶୁ ଆଶୀର୍ଷ ତାହାରି ।

(ପ୍ରହରୀର ପ୍ରବେଶ)

ପ୍ରହରୀ—ପ୍ରଭୁ, ଜ୍ଞାନକୀ ମାତୃବ ବଧ ଦେଖା ଗୈଛେ । ବାଲ୍ମିକି ଋଷି
ତୋବଣ ଯୁଦ୍ଧତ ପଦାର୍ପନ କରାଛେ ।
ବାମ—ଭବତ, ପ୍ରହରୀକ ପୁରସ୍କୃତ କରା ।
ଭବତ—ଭାଲ ଦେବ ।
ସୁବତ ପ୍ରହରୀ—ତପୋଧନ ବାଲ୍ମିକି ଋଷି ଉପସ୍ଥିତ ।

(বান্ধিকিৰ প্ৰবেশ)

ৰাম—দেৱ, দাসৰ প্ৰণতি গ্ৰহণ কৰি ৰামক কৃতাত্ম কৰক।

বান্ধিকি—মোৰ আশীৰ্ব্বাদ লোৱা ৰাম।

শত্ৰু—দেৱ, আসন গ্ৰহণ কৰক।

দূৰত প্ৰহৰী—মাতৃ জ্ঞানকী, দেৱ লক্ষ্মণ, ৰামানন্দ শ্ৰীমান লৱ কুশ
উপস্থিত।

(সীতা, লৱ, কুশ আৰু লক্ষ্মণৰ প্ৰবেশ।

ৰাজপুৰ-বাসিনীসকলৰ উকলী

আৰু

মাত্ৰলিক বাদ্য)

বান্ধিকি— অৰোধ্যাৰ প্ৰজাগণ,

অতি শুভ দিন আজি

সতী শিবোমণি দেবি শ্ৰীমতী সীতাই

কৰিলেহি পদাৰ্পন পুত্ৰ অৰোধ্যাত।

বোলা আনন্দেৰে, বোলা উচ্চস্বৰে

জয় সীতা, জয় ৰাম, জয় সীতা-ৰাম।

(প্ৰজা নিমাত)

বোলা প্ৰজাগণ,

জয় সীতা ৰাম।

(প্ৰজ্ঞা নিমাত)

শুনা প্ৰজ্ঞাগণ,
নকৰিবী নিজে সৰ্কনাশ ;
বোলা, জয় সীতা-বাম ।

প্ৰজ্ঞাগণ—জয় শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ জয় ।

জয় বধুপতিৰ জয় ।

বান্ধিকি—নহয় কেৱল শ্ৰীৰামৰ জয়,
বোলা, সীতা-বাম জয় ।

প্ৰজ্ঞাগণ—জয় বধুপতিৰ জয় ।

বশিষ্ঠ—(বান্ধিকিক) ধৰিবব, প্ৰজ্ঞাই মনৰ শলিনতা হুঁ কৰিব পৰা
নাই । (বামক) বাম, জ্ঞানকীক অহুবোধ কৰা, এবেলি কণ্ডক
তেওঁ পতিব্ৰতা বুলি ।

প্ৰজ্ঞাগণ—হয়, হয় ।

বাম—সীতা ।

সীতা—বাম ।

বাম— প্ৰিয়ে, প্ৰজ্ঞাৰ তুষ্টিৰ হেতু
দেখুৱা এবাৰ,
অনলো দীতল বুলি
সতীৰ গৰীমা দীপ্ত প্ৰভাবে তোমাৰ ।

সীতা—একেটা সন্দেহৰ বাবে কিমান পৰীক্ষা দিম প্ৰভু । ময়ো
বধুপতিৰহে বৰিণী ।

লৱ, কুশ—অসম্ভব, অসম্ভব । (সীতাক) আই ঘূৰি যাও ব'লা । (বান্ধিকিক)
আহক পিতা ।

লক্ষ্মণ— শুনা প্রজাগণ,
 লক্ষ্মণ নহয় বাম স্নেহব আধাৰ
 দয়্যাবান, ক্ৰম্যাবান প্রজাহুবঙ্গন।
 বোলোঁ, শীঘ্ৰে, জয় সীতা-বাম।

(প্রজা নিমাত)

লক্ষ্মণ—কি ! কি !! (ধনুবাণ ল'ব খোজে)

সীতা—শাস্ত হোৱাঁ লক্ষ্মণ, মই নিজেই পৰীক্ষা দিম ; মাতৃ বনুমতি,
 মই কাতৰে মাতিছো, দেখা দিয়া আই।

(দূৰত যুহু সঙ্গীত বাজি উঠে)

বান্ধিকি— সৰ্বনাশ, সৰ্বনাশ হ'ল উপস্থিত।

এতিয়াও বোধিব পাৰিবা।

বোলোঁ প্রজাগণ, বোলোঁ জয় সীতা-বাম

বোলোঁ, বোলোঁ, বোলোঁ —

(সঙ্গীত ক্ৰমে ডাঙৰ হয় ; মাটি কাটি বনুমতী ওলায়)

বনুমতী—আহা সীতা।

সীতা—নাথ, প্ৰাণেশ্বৰ—বিদায়।

(সীতা বনুমতীৰ সৈতে পাতাল সোমায় ; সভা চঞ্চল হয়।)

বাম—সীতা, সীতা, সীতা, লক্ষ্মণ, লক্ষ্মণ—(অচেতন হয়।)

—স্বনিকা—

191 .
Officer in charge.

Received.

--	--

JUN 1911